

Universitätsbibliothek Paderborn

Ars Semper Gaudendi

Demonstrata Ex Sola Consideratione Divinae Providentiae Et Per
Adventuales Conciones

Laetitiae Perfectae Artificium In Conscientiae Recta Efformatione
inuentum, & per Adventuales Conciones expositum ac demonstratum

Sarasa, Alfonsus Antonius de

Antverpiae, 1667

§. VIII. Attritio supernaturalis ex timore poenae &c. concepta, sufficit ad
seruandam totam legem. Eamque qui ex tali timore obseruat, ex amore
justitiae obseruare demonstratur. Ostenditur quòd malè ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11367

Probatur
ratione.

Et vt id in actionibus positiuè, vt dicunt, faciendis verum esset, non tamen in omni abstinentiâ actionum id locum habet, à quibus exercendis metu mali abstineo. Nam vt exemplis n. 51. allatis vtar; à saltu è turri in subjectam planitiem faciendo, quamuis metu mortis abstineo, non tamen inuitus aut voluntate reluctante. Nec si pestis metu, domum infectam deuito, deuito inuitus. Nec pice si abstineo aut flammis, idcirco vllam sentio animi repugnantiam, aut lubentiam. Non igitur timori omni id est congenitum, vt vim inferat voluntati, eamque vt ab actione, reluctantem & inuitam remoueat. Sanè voluntate prorsus liberâ, Timorem gehennæ partes suas agere Tractatu sequenti demonstrabimus. Sufficit modò ostendisse me, non omnem pœnitentiam & abstinentiam à peccato quæ ex timore concipitur, coactam esse, & ab inuito animo concipi. Neque etiam tot verbis opus erat, vbi ea est clarissima Lutherum condemnantis Concilij Tridentini definitio. Ita habet. *Sed & falsò docent* (nempe hæretici) *contritionem esse extortam & coactam; non liberam & voluntariam.* Quid clarius? & rursus. *Si quis dixerit eam Contritionem* (scilicet imperfectam) *esse dolorem coactum, & non liberum ac voluntarium; anathema sit.* Quid dici potest vehementius? Canonem integrum superius retuli n. 17. neque tam sacrosancto oraculo fas sit mihi quidquam superaddere.

Definitum
id est à
Tridentino.

Sup. c. 4.
in fine &
can. 5.

§. VIII.

Attritio supernaturalis ex timore pœnæ &c. concepta, sufficit ad obseruandam totam legem: eamque qui ex tali timore obseruat, obseruare ex amore iustitiæ demonstratur. Ostenditur quòd malè ab aduersariis explicetur Amor Iustitiæ.

Tertio ob-
iectio Neo-
scricæ.

VLtimum quod Attritioni, quâ minùs apta sit peccati medicina, obuoluebatur vitium & conuitium, est, quod nullius fiat peccati remissio, nisi detestanti omnia, & quidem cum firmo animi decreto obseruandi totam Dei legem: & tum à commisso scelere, tum ab omnibus omnino deinceps abstinendi. Talis autem voluntas ex timore non potest elici, cum istud Charitati

55.

Ianfl. ibid.
c. 31.

ibid. c. 33.

rati soli sit proprium, inquit Neotericus. Hæc eius verba. c. 31. *Impossibile est eum qui peccandi voluntate detinetur, solo pœnæ timore mutare voluntatem, sed hoc proprium est charitati, quâ animus à peccati, tanquam iniustitiæ dilectione, ad justitiæ dilectionem transferatur.* De voluntate autem obseruandi totam legem, ita statuit c. 33. *Hoc enim est vnum ex difficillimis quod Charitas præstare potest; sed sine Dei seu justitiæ dilectione possideri impossibile est.* Sententiam hanc cum pronuntiasset Neotericus, nec tamen probasset, quasi de re admodum præclarâ sibi applauderet, statim subiicit *Mirabile & nouum esse paradoxum*, quod tamen ex D. Augustino se dicit eruere. Nouum esse & paradoxum, fateor. Sed quia nouum est dogma, suspectum debebat esse auctori, veteris Ecclesiæ amanti; apud quam non de optimâ notâ commendabiles sunt nouatores & paradoxi. At dogma istud, etiam ipsimet auctori nouum eruit ex vetere Augustino. Itane vero? & rem Ecclesiasticæ institutioni & doctrinæ adeo necessariam, in Augustino non vidit verus Ecclesia, vidit autem hesternus homo? Hoc certè mihi accidit *præ nouo paradoxo* admodum *mirabile*: fallor, nisi & hoc quoque inter hodierna paradoxa libeat annumerare. Loca autem D. Augustini, ex quibus hæc nouitas paradoxa creditur erui, ea sunt imprimis quibus docet S. Doctor, non caueri peccata si id fiat *timore pœnæ & non amore justitiæ*; item *Amicus erit justitiæ si eius amore non peccet*, rursus, *Non bonus est quispiam timore pœnæ, sed amore justitiæ*. Ad hanc sententiam; collant omnia quæ ex Augustino afferuntur: quæ antequam expoñam & ostendam perperam omnino à Neoterico intelligi.

Sententiam suam vocat Mirabili paradoxo nouitatem. Sed nouitas semper in Ecclesia est suspecta.

56.

D. Aug. in
ps. 49.

Libet quærere; quod si verum sit, per pœnæ timorem, nec voluntatem peccandi à peccatore mutari posse, nec legem obseruari, nec quidquam boni agi; quo sensu aut quam verè dixerit D. Augustinus, *Timeamus, mutemur, & non timebimus.* Certè de filiali timore intelligi hæc non possunt. Timor enim ille numquam perit, nec potest perire, quinimò per charitatem perficitur. Atqui mutatione vitæ factâ, dicit Augustinus, *Et non timebimus*; igitur de timore seruili seu ex metu concepto hic agit. Atqui eo timore adhortatur nos *ut mutemur*: statuit ergo timore illo induci posse *mutationem* peccatoris; aut certè futilis & vana est Augustini adhortatio. Rursus, quo pacto sibi con-

D. Augustinus docet per timorem peccatorem conuerti posse.

Et legem
totam ob-
seruari.

idem pro-
batur ex
D. Chry-
sostomo.

Probat
ex Scrip-
tura.

stat Augustinus, dum disertè ita loquitur: *Per timorem pœnæ bona vita retinetur: per bonam vitam conscientia comparatur, ut per bonam conscientiam nulla pœna timeatur. Quapropter discat timere qui non vult timere.... discat ad tempus esse sollicitus, qui semper vult esse securus.* An hîc non agitur de legis vniuersæ obseruatione? D. Chrysostomum afferre vix audeo, ne aduersaria pars, Pelagianismi notam sanctissimo & grauissimo Patri, per summam impudentiam, rursus inurat. Dicam tamen id quod habet hom. 15. ad Populum; quam extra omnem controuersiam est, esse Chrysostomi. Hæc eius verba. *Nihil enim tantum peccata quidem consumit, virtutem verò crescere facit & germinare, quantum continui timoris natura.* Propterea qui non viuunt in timore, rectè illum facere non est facile; sicut vicissim cum timore viuentem impossibile est peccare. Quid ad hæc dicent aduersarij? Sanè nimis antiquum & veterem esse Chrysostomum, quàm vt mirabile, & nouum paradoxum, nuper in nouo Augustino inuentum, satis commodè & aptè intelligat.

Ita sit. Sed quid ad Sacræ paginæ testimonia respondebitur? Infinita sanè sunt loca quæ timorem hunc commendant; imò quæ ad rectè viuendum statuunt esse necessarium. Paucula quædam retuli superius. num. 8. Istud autem dissimulandum non est quod Job de se testatur *Verebar opera mea, sciens quod non parceres delinquenti.* Igitur supplicij metu in officio continebatur. Festiuum verò est quod illico subiungit. Etenim quasi si hodiernis nouatoribus os vellet obstruere, asserentibus nimirum peccati reos esse, qui ex timore pœnæ peccatis abstinent, aut vitam rectè instituunt, statim subiicit: *Si autem & sic impius sum* (scilicet verendo opera mea, eò quòd sciam Deum non parcere delinquenti) *quare frustra laboraui?* & tamen non frustra laborasse censendus est, qui istud à Deo pro rebus benè gestis, vitæque rectè institutæ, encomium retulerit, *Numquid consideraisti seruum meum Job, quòd non sit ei similis in terrâ? homo simplex & rectus ac timens Deum, & recedens à malo.* Recessit à malo Job, non igitur frustra laborauit; multò minùs aut impius fuit, aut peccati factus est reus, dum verebatur malè agere, ex hoc capite quod Deus non parceret delinquenti. Nulla hîc profecto charitatis est mentio; sed quòd exactè & ex Dei mente Job perfectè vixerit, solius Timoris est commendatio. Verùm

D. Aug.
ser. 214 de
tem.

D. Chryf.
com 15.
ad pop.

57.

Iob. 9.
v. 28.

ibid. v. 19.

Iob. 1. v. 8.

rùm quid his inhæreo, qui Sancti Concilii euidentissimam hac de re sententiam habeo, quam superius n. 53. attuli? Certè non satis sobriè, uti tum dicebamus, declararet, *Attritionem, si voluntatem peccandi excludat cum spe veniæ, donum esse Dei & Spiritus Sancti impulsam, si per eam peccatum, & quidem omne (quod ad spem veniæ est necessarium) excludi, censeret esse, ut vult Neotericus, impossibile, solusque id charitatis opus esse, & quidem unum ex difficillimis.*

Et Tridentino.

58. Compladata, uti credo, forent omnia, si modò D. Augustini auctoritatibus, ex quibus nouum dogma sese eruisse gloriatur Neotericus, fuerit satisfactum. Et hoc quidem erit jam perfacile. Etenim quid dicit Augustinus? *Amore iustitiæ extingui peccatum, & non timore pœnæ. Amicum esse iustitiæ, qui eius amore non peccat: non esse bonum quempiam timore pœnæ, sed amore iustitiæ: & multa his similia.* Fateor hæc esse verissima: at quid exinde conficit Neotericus? Sanè pœnitentiam peccatoris non esse legitimam, nisi ex Charitate, tamquam radice enascatur. Hoc ei semper in ore est, ita velle Augustinum. Ego tamen id in nullo, quem ex Augustino affert, loco inuenio. Dic enim, amabo, vbinam asserit Augustinus, Amorem iustitiæ, esse Charitatem illam celebrem quâ Deus diligitur super omnia amore beneuolo, quamque tertiam nuncupamus virtutem Theologicam seu Diuinam? hoc autem si non asserat Augustinus, ut quid eius auctoritas obuoluitur, quæ ad controuersiam nostram nil quidquam facit? in eo enim stat omnis nostra disceptatio, an ad detestanda peccata, amor Dei super omnia dilecti, seu Charitas Theologica ita sit necessaria, ut sine eâ non detur vera pœnitentia. Negat id Neotericus, eò quòd Augustinus statuatur peccata euitanda *Amore iustitiæ.* Vult id Augustinus, fateor, & benè vult; sed à Neoterico non benè intelligitur. Quis enim dicit Amorem iustitiæ, esse Charitatem Theologicam, seu amorem Dei super omnia dilecti beneuolum? hoc sanè gratis fingitur. Constat enim *Amorem*, non pro formali amoris actu, sed pro mero desiderio Latine admodum, non à Cicerone tantum profanisque scriptoribus, sed & à SS. Patribus, atque adeò D. Augustino aptè proferri: sic & amor pugnandi, amor habendi, amor edendi, amor auri, rectissime dicitur: & tamen an quisquam dicet, hæc amari amore formali, seu *veri nominis & essentia*, qui ex mente D. Thomæ, & Theologorum, imò & Philosophorum omnium, non

Amor iustitiæ qui ab Augustino requiritur, est desiderium seu voluntas iustitiæ.

Probatum ex vulgato modo loquendi.

nisi ad id quod ratione sit præditum, sese extendit, in iisque terminatur? Desideratur sanè aurum, non amatur; & tamen eius desiderium, quamvis æquiucè, non ineptè tamen, amor dicitur; sed metaphoricus & translaticius.

Error Neoterici.

Atque eccum jam manifestum, in D. Augustino intelligendo Neoterici errorem, quem hallucinationem ipse in nostris Theologis nominaret. Omnia cum ad antonomasticè dictam Charitatem ei propositum esset trahere, ubicumque Amoris nomen vidit expressum, de Amore Dei super omnia dilecti, voluit esse sermonem. Verùm, ita nos diuinus Amor conjungat & Deus amet; quid quæso *Amor justitiæ* significat aut significare potest, si verba spectes, quàm solum *Justitiæ* exercendæ desiderium aut voluntatem? Quis, inquam, cum hæc verba proferri audit, *Amor justitiæ*, de Amore qui tertia virtus Theologica sit, fieri sermonem intelliget? Quod si tamen eum hic exprimi præfractè vis, dicamus sanè, *Amor*, id est actus amoris Dei super omnia dilecti. Sed quid tum agam cum genitiuo *Justitiæ*? aut quem sensum habebō, si genitium *Justitiæ*, nominatiuo Amoris Dei super omnia dilecti conjunxero? Nullum omnino. At si per Amorem *Justitiæ*, nudum desiderium intellexero, clara est constructio, clarissima est D. Augustini sententia.

59.

Non potest nominari unus Amor, cum genitiuo justitiæ construi, si Amor hic sit amor Dei super omnia dilecti.

Error Neoterici in hoc est positus, quod putet desiderium justitiæ non posse ex aliâ virtute quam Charitatis diuina profluere.

Quod si dicas Amorem *Justitiæ*, seu desiderium *Justitiæ*, ipsissimum esse actum Charitatis quò Deus super omnia diligitur; aut si non sit formalis actus Charitatis, tamen ex eo necessarium esse ut profluat; respondebo vtrumque non ex vero dici, & assumi tamquam certum, id quod est in controuersâ; nullâ verò id aut ratione aut auctoritate euinci. Jam enim demonstratum est paragraphis præcedentibus Desiderium *justitiæ*, Amorem voca, sine Charitate Dei super omnia dilecti posse obtineri: & quamuis ex Amore Dei super omnia dilecti profluat *Justitiæ* amor, seu desiderium tribuendi cuique quod suum est, præsertim Deo; quòd aliud nihil significat quàm voluntatem, legem totam obseruandi: tamen eadem similisue voluntas, etiam ex consideratione fæditatis peccati, uti loquitur Tridentinum, & supplicii justè inferendi grauitate potest profluere. Et verò etiam profluit, dum ex pœnarum infligendarum acerbitate & diuturnitate percussus peccator, grauitatem criminum, justamque Dei displicentiam intelligens, ea seridè totisque animi viribus auersatur. Mox hæc fusius expone-

60.

exponemus. Istud mihi jam sufficit ostendisse, neutiquam ex verbis Augustini, dum de Amore Justitiæ loquitur, posse colligi vel per umbram, eum de Amore Dei super omnia dilecti, aut de desiderio ex eiusmodi amore profluente sermonem facere, sed de mero Desiderio seu amore complendæ justitiæ agere, vnde cumque demum is profluat, seu ex amore Dei benivolentia, seu ex timore supplicii justè ab offenso Numine infligendi. Vnde cumque enim oriatur tam sancta respiscendi voluntas, tamen rectè dicitur, atque reipsa est, desiderium seu *Amor Justitiæ*.

Id ex D. Augustini allatis sententiis minimè conficitur.

§. IX.

Explicantur loca D. Augustini, quæ in speciem videntur contraria.

61. **I**stud autem priùs sedulò attendendum est, ut testimonia quæ ex D. Augustino afferuntur, & primâ fronte videntur difficilia, rectè percipiantur; non esse ex mente sanctæ Synodi, timorem solum aut solitarium, ad pœnitentiam, aut respiscendi voluntatem sufficere, sic ut finis vltimus pœnitentiæ, sit sola pœnarum euasio; quod tamen omni attritioni ingenitum volunt aduersarii, licet falsò & perperam, uti vidimus §. 8. sed necessarium esse, ut ex illo timore justè inflicto, peccator verum odium sceleris concipiat, quò non tam pœnas quàm pœnarum occasionem, scelus inquam, detestetur: & sic justitiã, id est obseruationem legis tam justè latæ, & tam atrociter vindicandæ amet, desideret, & totis viribus adimplere concupiscat, tamquam æquam, & à Deo etiam per intentata supplicia si secùs faxit expiandam. Coniungenda itaque sunt semper hæc duo, Timor pœnæ, & ex eo enascens odium non tam pœnæ quàm peccati: item Timor pœnæ, & amor seu desiderium justitiæ, & tunc habebitur legitima de Attritione ex timore pœnæ conceptâ sententia: & testimonia D. Augustini, quæ Timori videntur opposita, intelligentur & verè & commodè. Omnia his inferere quæ affert Neotericus, prolixæ & minimè necessariæ foret operæ. Quædam afferemus, & quidem ea quæ quia plus creduntur habere ponderis, maioribus etiam ab auctore characteribus c. 30. exprimuntur. Sed fidem tuam appello hîc

Solus timor pœnæ non facit veram Attritionem, iungendus ei est Amor seu desiderium iustitiæ.

Lector